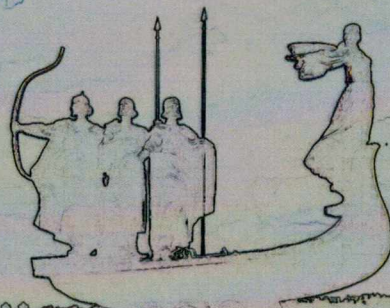

ISSN 2307-8060

КИЇВСЬКИЙ

науково-педагогічний вісник

11 (11)
2017

Наукове періодичне видання

**КИЇВСЬКИЙ
НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИЙ
ВІСНИК**

Науковий журнал

11 (11) 2017

Київ
2017

Наукове періодичне видання
Київський науково-педагогічний вісник

Науковий журнал

11 (11) 2017

Редактор, коректор – Багрєєв І. С.
Верстка-дизайн – Калабухова С. Ю.

Відповідальність за підбір, точність наведених на сторінках журналу фактів, цитат, статистичних даних, дат, прізвищ, географічних назв та інших відомостей, а також за розголошення даних, які не підлягають відкритій публікації, несуть автори опублікованих матеріалів. Редакція не завжди поділяє позицію авторів публікацій. Матеріали публікуються в авторській редакції. Передрукування матеріалів, опублікованих в журналі, дозволено тільки зі згоди автора та видавця. Будь-яке використання – з обов'язковим посиланням на журнал.

Свідоцтво про державну реєстрацію: КВ № 19870-9670Р від 19.04.2013 р.
Засновник журналу: «Київська наукова організація педагогіки та психології»

Видавник: «Київська наукова організація педагогіки та психології»
04108, м. Київ, а/с 62
www.knopp.org.ua
E-mail: office@knopp.org.ua
Телефон: +38 066 699 58 42

Бондаренко Д. Р. ЛАБОРАТОРНА РОБОТА ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ДОСЛІДНИЦЬКИХ УМІНЬ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ФІЗИКИ В ПРОЦЕСІ ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ.....	5
Бочарова В. Б. ОПТИМІЗАЦІЯ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ СТУДЕНТІВ У СПЕЦІАЛЬНИХ МЕДИЧНИХ ГРУПАХ.....	12
Дорда В. О., Близнюк А. С. НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ У ЗАГАЛЬНООСВІТНІХ ШКОЛАХ У КОНТЕКСТІ ДІАЛОГУ КУЛЬТУР.....	18
Квартник Я. А. РОЗВИТОК СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ КРІЗЬ ПРИЗМУ ТАНДЕМ-ТЕХНОЛОГІЙ.....	24
Леонова А. С. ПРОБЛЕМИ САМОРЕАЛІЗАЦІЇ СУЧАСНИХ МОЛОДИХ УЧЕНИХ.....	29
Павлюк О. Д. ПСИХОЛОГІЧНІ УМОВИ РОЗВИТКУ ЛІДЕРСТВА СЕРЕД УЧНІВ ПТНЗ.....	34
Пернарівська Т. П. СУЧАСНІ ФОРМИ ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ В СТРУКТУРІ ДИСТАНЦІЙНОЇ ОСВІТИ.....	42
Рудницький В. Б. РОЗПОДІЛ ФІЗИЧНОГО НАВАНТАЖЕННЯ У РОЗВИТКУ СИЛИ ТА СИЛОВИХ ЯКОСТЕЙ.....	47
Саєнко Ю. О. ВИКОРИСТАННЯ КРАЄЗНАВЧОГО ПІДХОДУ У ФОРМУВАННІ ЕКОЛОГІЧНОГО МИСЛЕННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ.....	52
Слободяник В. І., Ткаченко Т. В. ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ СЛУЖБИ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ.....	59
Смірнов С. В., Мазурчук О. Т. ПЕДАГОГІЧНІ ПРИНЦИПИ РОЗВИТКУ ВЛАСТИВОСТЕЙ НАСТАВНИЦТВА, ОРІЄНТОВАНОГО НА ПРОФЕСІЙНУ ПІДГОТОВКУ ВІЙСЬКОВИХ ФАХІВЦІВ.....	65
Смолярчук О. Ф. ОСОБЛИВОСТІ НАВЧАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ В ХАНЧЖОУСЬКОМУ ПЕДАГОГІЧНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ (КИТАЙСЬКА НАРОДНА РЕСПУБЛІКА).....	72
Степура І. В. ВИРІШАЛЬНИЙ ВНЕСОК ОСВІТЯН І НАУКОВЦІВ У СПРАВУ СТВОРЕННЯ РАДІО- Й ТЕЛЕМОВЛЕННЯ В ТОМСЬКІЙ ОБЛАСТІ.....	80

Слободяник В. І.

*кандидат психологічних наук, доцент,
заступник начальника*

*Навчально-наукового інституту психології та соціального захисту
Львівського державного університету безпеки життєдіяльності*

Ткаченко Т. В.

*кандидат педагогічних наук,
заступник начальника*

*Інституту післядипломної освіти
Львівського державного університету безпеки життєдіяльності*

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ СЛУЖБИ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ

Анотація: В статті розглянуті питання формування професійної компетентності майбутніх фахівців служби цивільного захисту. Показані чотири рівні сформованості професійної компетентності у майбутнього фахівця БЖД. Також вказані значущі професійні якості випускника ВНЗ ДСНС.

Аннотация: В статье рассмотрены вопросы формирования профессиональной компетентности будущих специалистов службы гражданской защиты. Показаны четыре уровня сформированности профессиональной компетентности у будущего специалиста БЖД. Также указаны значимые профессиональные качества выпускника ВУЗА ГСЧС.

Summary: The article deals with the questions of future civil defense service specialists professional competence formation. The four levels of future civil defense service specialist professional competence formation are shown. The meaningful professional qualities of emergency service higher educational establishment graduating student are also indicated.

Інтеграція України в Європейський простір невід'ємно пов'язана з якістю національної системи освіти, її конкурентоспроможністю, відповідністю вимогам Болонської конвенції. Глобальний прогрес, який відбувається на наших очах, створює безпрецедентні можливості для розвитку людини, більш ефективного вирішення багатьох фахових, економічних, соціальних і побутових проблем.

Постановка проблеми. Обґрунтування змісту освіти – одна з найважливіших і традиційних проблем дидактики. З огляду на соціальну сутність і педагогічну приналежність змісту освіти, його можна визначити як педагогічну модель соціального замовлення, зверненого до

освітньої системи [1, с. 24]. Ця модель має багаторівневу ієрархічну структуру. На вищому рівні – рівні загальнотеоретичного подання, зміст освіти фіксується у вигляді узагальненого системного знання про склад, елементи, структуру й функції соціального досвіду, які передаються курсантам. На рівні навчального предмета розгорнуто подання про окремі частини змісту, що несуть специфічні функції. Тому, підходи до розв'язання проблеми змісту освіти залежать від соціального замовлення, цілей освіти та навчання.

Процес навчання у вищих навчальних закладах Державної служби України з надзвичайних ситуацій (ВНЗ ДСНС України), його зміст та організація

об'єктивно залежать від рівня розвитку військової науки, техніки, технологій їхнього використання, організаційної структури служб цивільного захисту, способів здійснення професійної діяльності. Випускник навчального закладу повинен бути всебічно підготовлений до виконання своїх функціональних обов'язків у будь-яких умовах. Цю залежність виражає діалектичний принцип відповідності змісту навчання у ВНЗ ДСНС України потребам професійної діяльності фахівця безпеки життєдіяльності в звичайних та екстремальних умовах [2].

Аналіз останніх джерел і публікацій. Проблемам упровадження й ефективного застосування інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) в освіті присвячено чимало теоретичних та експериментальних праць, вітчизняних і зарубіжних педагогів, психологів, дидактів, методистів, фахівців з комп'ютерної техніки, практичних працівників. Окремі питання цієї проблеми розкрито в працях В. П. Безпалька, В. Ю. Бикова, М. Й. Варія, А. Ф. Верлана, Б. С. Гершунського, С. У. Гончаренка, Р. С. Гуревича, Ю. О. Дорошенка, О. П. Євсюкова, М. І. Жалдака, М. Ю. Кадемій, М. М. Козяра, М. С. Коваля, А. Д. Кузика, В. М. Кухаренка, Ю. Д. Маргуліса, Ю. І. Машбиця, Л. І. Мельнікова, П. І. Образцова, Є. М. Полат, І. В. Роберт, І. В. Рубан, С. О. Сисоєвої, П. В. Стефаненка, Н. Ф. Тализіної, О. К. Тихомирова, С. Н. Трапезникова, А. В. Шматко, Г. В. Щербак та ін.

Вивчення психолого-педагогічної літератури, дисертаційних досліджень, аналіз матеріалів конференцій, досвіду підготовки кваліфікованих фахівців служб цивільного захисту дозволили виявити таке. Перед вищими навчальними закладами ДСНС України постало важ-

ливе завдання – виховати і підготувати майбутніх офіцерів підрозділів ДСНС, які могли б активно включитися в якісно новий етап розвитку сучасного суспільства, котрий пов'язаний з інформатизацією. Розв'язання цього завдання значною мірою залежить як від технічного обладнання навчальних закладів сучасною комп'ютерною технікою, створенням та розвитком єдиного освітнього середовища навчального закладу, наявного навчального демонстраційного обладнання, методичного супроводу, так і від готовності курсантів до сприйняття засобів нових інформаційно-комунікаційних технологій.

Мета статті. Нині основна мета навчання у ВНЗ ДСНС зводиться не стільки до підготовки вузькопрофільних фахівців для конкретної сфери діяльності, скільки до розвитку особистості фахівця безпеки життєдіяльності (БЖД), підвищення його професійної компетентності. В Україні та інших країнах проведено низку серйозних досліджень, присвячених обґрунтуванню різноманітних аспектів процесу підготовки майбутніх фахівців у різних сферах професійної діяльності, у тому числі й сфері БЖД.

Виклад основного матеріалу. Професійне навчання у ВНЗ ДСНС України має поєднувати традиційні та інноваційні професійно орієнтовані технології навчання, оскільки, самі ІКТ не придатні для комплексного розв'язання дидактичних питань побудови навчального процесу. Все це передбачає доцільність розробки, обґрунтування та експериментальної перевірки методики формування професійної компетентності майбутніх фахівців БЖД засобами інформаційно-комунікаційних технологій. Зокрема, малодослідженими залишаються система науково обґрунтованого впровадження комп'ютерних навчальних програм у

зміст підготовки; добір адекватних форм і методів навчання; ефективність організаційно-педагогічних умов формування професійної компетентності майбутніх офіцерів ДСНС України за рахунок упровадження в навчально-виховний процес сучасних ІКТ [3].

Нині у ВНЗ ДСНС розроблена достатня кількість методів і методик моделювання професійної діяльності майбутніх фахівців БЖД. Як правило, всі вони опираються на загальні вимоги освітньо-професійної програми (ОПП) і освітньо-кваліфікаційної характеристики (ОКХ), що представляють собою модель, яка включає комплекс норм, цінностей і вимог до базового рівня змісту і якості професійної підготовки фахівців служб цивільного захисту. Системоутворюючим фактором цих моделей є рівень освіти і кваліфікації.

Процес підготовки фахівців служби цивільного захисту є складним, суперечливим і багатограним, тому оцінити якісні й кількісні параметри його динаміки досить складно. Необхідно визначити критерії сформованості професійної компетентності фахівців БЖД під якими ми розуміємо сукупність об'єктивних і суб'єктивних показників, що дають якісну характеристику її стану, опираючись на які можна виявити її істотні властивості й міру прояву в діяльності.

Наголосимо, що під професійною компетентністю ми розуміємо систему значимих професійних якостей, професійних позицій, акмеологічних інваріантів і психологічних особливостей, необхідних випускникові ВНЗ ДСНС для успішної реалізації професійних функцій. Виходячи із цього, для виділення позначених критеріїв необхідно провести аналіз наступних напрямів діяльності курсанта: ступінь сформованості потреб у навчальній діяльності й способи її ре-

алізації; задоволеність і відношення до виконуваної діяльності; прояв самостійності, самоорганізації й самовиховання в навчальній і службовій діяльності; цілісне забезпечення професійної готовності курсанта засобами навчально-пізнавальної діяльності; зміст переважної мотивації в діяльності і її спрямованість; системність глибину й міцність засвоєння знань, умінь і навичок необхідних для розуміння сутності природних і соціальних процесів функціонування спеціальної діяльності випускника ВНЗ ДСНС, їхнє творче застосування при виконанні функціональних обов'язків; творчий рівень виконання професійної діяльності, обумовлений наявністю відповідної підготовленості.

Отже, про сформованість професійної компетентності майбутнього фахівця БЖД можна судити на підставі того, як і у якій конкретній формі реалізується на практиці система професійно значимих якостей, що направляють особистість на практичне застосування її норм, допомагають адекватно організувати професійну діяльність, визначають творчий розв'язок спеціальних професійних завдань.

Проведений аналіз психолого-педагогічної, методичної та наукової літератури дозволив нам виділити чотири рівні сформованості професійної компетентності в майбутнього фахівця БЖД (з урахуванням необхідності якісної оцінки): низький (пасивний); достатній (наслідувальний); середній (активно-пошуковий); високий (творчий).

Низький (пасивний) рівень характеризується неспроможністю забезпечити продуктивність діяльності (професійна компетентність не сформована). Відсутня пізнавальна активність у сфері професійної діяльності, знання часткові й проявляються на рівні знайомства з

навчальним матеріалом, уміння працювати з матеріальною частиною обладнання і техніки розвинені погано, відсутнє розуміння сформованої ситуації й уміння цінувати об'єктивні цінності, спостерігається емоційно-моральна незрозуміність. На заняттях курсанти пасивні, немає мотивів хорошої поведінки, характерне підпорядкування впливу конкретної ситуації, домінує негативна установка, сферу поза навчальною діяльністю відкидають.

Достатній (наслідувальний) рівень характеризується спроможністю забезпечити часткову продуктивність діяльності. Це реалізується, головним чином, на рівні мотиваційно-споживчої сфери. Курсанти мають ситуативні професійні знання, які не вмотивовані, обмежені, безсистемні. Допускають серйозні помилки або недостатньо швидко виконують прийоми роботи з технікою, тобто

практичні вміння обмежені. Проявляють ситуативну залежність поведінки від зовнішніх обставин [3].

Середній рівень (активно-пошуковий) характеризується спроможністю забезпечити відносно високу продуктивність праці. Для курсантів характерні відповідні переконання, необхідні знання, практичні вміння й навички, що дозволяють грамотно виконувати різноманітну навчальну й службову діяльність під контролем і при консультативній допомозі викладачів і досвідчених товаришів. Цей рівень відрізняється погодженістю в проявах думок, почуттів, поведінки, але ця погодженість не повністю гармонічна. У цьому проявляється недостатня розвиненість самостійності (суб'єктивності). Пізнавальна активність проявляється в освоєнні науково-популярної літератури та інформаційних технологій. Більшість курсан-

Рис. 1. Значимі професійні якості випускника ВNZ ДSHS

тів включена в часткове самовиховання, керуючись особистими й професійними мотивами. Важливим для них є можливість емоційного спілкування й самовираження у процесі занять. Активність у суспільній діяльності проявляють, головним чином, при спонуканні ззовні (педагоги, командири).

Високий (творчий) рівень характеризується спроможністю забезпечити максимальну продуктивність професійної діяльності та проявом узгодженості думок, почуттів і вчинків, гармонією в суб'єктивних характеристиках. Курсантам цього рівня властиві обґрунтованість знань, оперативне мислення, уміння ставити й вирішувати творчі завдання при виконанні професійної діяльності. Курсанти відрізняються проявом ініціативи, самостійності, активністю в навчально-пізнавальній діяльності, бездоганно володіють прийомами роботи з матеріальною частиною обладнання і військової техніки.

Межі виділених рівнів мобільні. Вони вказують на протиріччя між сучасними вимогами до професійного розвитку особистості майбутнього фахівця БЖД і реально досягнутим рівнем, а це є рушійною силою розвитку професійної компетентності курсантів в умовах навчання у ВНЗ ДСНС.

Дані рівні лягли в основу діагностики й прогнозування процесу формування професійної компетентності в курсантів засобами ІКТ. Виділені нами чотири рівні сформованості професійної компетентності цілком відповідали завданню класифікувати досліджувані групи курсантів у процесі навчальної діяльності. Ці рівні дозволили в достатньому ступені диференціювати професійно значимі якості майбутніх фахівців БЖД. Менша їхня кількість стала б причиною занадто великої різноманітності складу тієї групи, що була віднесена до одного рівня, більше ж їхнє число

роздрібнює експериментальну групу курсантів, що створює додаткові труднощі, як для проведення дослідження, так і для обробки його результатів.

З погляду сучасної професіографії, майбутню діяльність випускника ВНЗ ДСНС можна описати як цілісний феномен, що містить у собі сукупність компонентів об'єктивного й суб'єктивного характеру. Як об'єктивні характеристики виступають мета і завдання професійної діяльності. Для їхньої реалізації необхідно вміти виконувати визначені професійні функції. Отже, функції також ставляться до об'єктивних характеристик діяльності фахівця БЖД. Суб'єктивна її сторона може бути представлена через знання, уміння, навички, професійні позиції, психологічні якості й акмеологічні інваріанти (рис. 1).

З урахуванням вищевикладеного, вважаємо за доцільне використання наступних дидактичних критеріїв оцінки сформованості професійної компетентності майбутнього фахівця БЖД: обсяг і якість засвоєння спеціальних знань, умінь і навичок, міцність їхнього засвоєння, якість виконання творчих завдань і робіт при розв'язанні професійно орієнтованих завдань, мотивація, активність курсантів [4, с. 201].

Висновки. Професійна компетентність фахівця безпеки життєдіяльності ДСНС України – це система професійних знань, умінь і навичок, які пов'язані із виконанням професійної діяльності на високому рівні таких, як: забезпечення мобільності поповнення професійних особистісних знань; професійна теоретична, практична, морально-психологічна підготовленість; уміння виявляти, ставити і розв'язувати на рівні технологічних або трудових стандартів професійні завдання; критичність мислення; саморефлексія; лідерський потенціал.

Література:

1. Ткаченко Т. В. Організаційно-педагогічні умови формування професійної компетентності курсантів засобами інформаційно-комунікаційних технологій : Методичні рекомендації / За загальною редакцією доктора педагогічних наук, професора Козяра М.М. – Львів : ЛДУ БЖД, 2009 – 100 с.
2. Образцов П. И. Информационно-технологическое обеспечение учебного процесса в высшей военной школе / П. И. Образцов // Военная мысль. – 2003. – № 8. – С. 24.
3. Слободяник В. І., Теоретичний аналіз соціально-психологічних підходів процесу формування особистості курсанта / Проблеми екстремальної та кризової психології / Збірник наукових праць. Вип. 14. Частина IV-X.:НАЦЗУ, 2013. – С.200-2005.
4. Ткаченко Т.В. Формування професійної компетентності майбутніх фахівців безпеки життєдіяльності засобами інформаційно-комунікаційних технологій: дис. канд. пед. наук : 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти / Ткаченко Т.В. // – Вінниця, 2009. – 260 с.

Наукове періодичне видання
Київський науково-педагогічний вісник
Науковий журнал

11 (11) 2017

Підписано до друку 30.06.2017 р. Формат 70x108/16.

Папір офсетний. Цифровий друк. Ум. друк. арк. 12,32.

Тираж 50 прим.

Видавник: «Київська наукова організація педагогіки та психології»

04108, м. Київ, а/с 62

www.knopp.org.ua

E-mail: office@knopp.org.ua

Телефон: +38 066 699 58 42